

Sygn. akt XVII AmE 119/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Witold Rękosiewicz	SSO Witold Rękosiewicz
Protokolant: stażysta Magdalena Żabińska	

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

z siedzibą w Z.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki

z dnia 20 listopada 2017 r. nr (...)

1. oddala odwołanie,
2. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia SO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmE 119/18

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE, pozwany) decyzją z dnia 20 listopada 2017 r. nr (...), na podstawie art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 11 i 11d ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., poz. 220 z późn. zm., dalej: Pe) w zw. z § 5 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2007 r. nr 133, poz. 924) oraz na podstawie z art. 104 k.p.a. i art. 30 ust. 1 Pe, orzekł, że :

1. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. (Spółka, Odbiorca, powód) w dniach 10 i 12 sierpnia 2015 r., w odniesieniu do obiektu zlokalizowanego w Z. przy ul. (...), naruszyła obowiązek stosowania się do ograniczeń

w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wynikający z art 11 i art. 11 d ust 3 Prawo energetyczne, co podlega karze pieniężnej określonej w art 56 ust. 1 pkt 3a Pe.

2. za działanie wymienione w punkcie 1 wymierzył powodowi karę pieniężną w kwocie 5 220 zł.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. w złożonym odwołaniu zaskarżyła powyższą decyzję Prezesa URE w całości i wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i umorzenie postępowania w sprawie,
2. ewentualnie zmianę zaskarżonej decyzji poprzez odstąpienie od wymierzenia kary,
3. zasądzenie od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na rzecz odwołującego kosztów postępowania w sprawie, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz uiszczonej przez odwołującego opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu odwołania powód podniósł, że (...) S.A. nie doręczył mu planu ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, który obowiązywał w sierpniu 2015 r. Zdaniem powoda doręczenie planu ograniczeń jest warunkiem odpowiedzialności Spółki i możliwości wymierzenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe. Brak doręczenia Odbiorcy planu ograniczeń sprawia, iż postępowanie w sprawie wymierzenia kary staje się bezprzedmiotowe, w konsekwencji zasadne jest uchylenie decyzji w całości i umorzenie postępowania w sprawie. Powód wskazał, że w dniu 14 maja 2015 r. zawarł z (...) S.A. aneks do umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej zawartej 3 listopada 2009 r. Zmiana treści umowy polegała na zwiększeniu mocy umownej poboru energii z 2200 kW do 2700 kW w miesiącach od czerwca do listopada. Zdaniem powoda, w związku ze znaczącym podwyższeniem mocy umownej również plan ograniczeń w poborze energii elektrycznej powinien zostać odpowiednio zmodyfikowany. Mimo znaczącego wzrostu poboru mocy umownej dystrybutor energetyczny nie zwiększył dopuszczalnego limitu poboru energii w okresie od czerwca do listopada 2015 r. Limit poboru został zwiększony w planie ograniczeń obowiązującym w następnym okresie. Brak tej modyfikacji spowodował, że już najmniejsze ograniczenie poboru energii (12 stopień zasilania) w sierpniu 2015 r. prowadziło do ograniczenia o blisko połowę mocy pobieranej energii (do 1450 kW), w porównaniu do obowiązującej w sierpniu 2015 r. mocy umownej. W ocenie powoda w sprawie zaistniały także przesłanki od odstąpienia od wymierzenia kary. Powód nie zgodził się z argumentacją Prezesa URE, że w związku z przekroczeniem ograniczeń przez wiele podmiotów ich suma spowodowała zagrożenie bezpieczeństwa energetycznego. Stwierdził, że takie stanowisko prowadzi do zbiorowej odpowiedzialności podmiotów objętych ograniczeniami i jest niedopuszczalne. Wskazał że w jego zakresie przekroczenia były minimalne i miały charakter incydentalny zatem stopień szkodliwości czynu był znikomy. Już po dwóch godzinach od wprowadzenia ograniczeń odwołujący dostosował się do nich. Zwrócił też uwagę na chaos informacyjny w dniu 10 sierpnia 2015 r. oraz brak odpowiednich informacji o ograniczeniach, w tym brak aktualnego planu ograniczeń. Podkreślił, że od 12 sierpnia 2015 r. nie dopuścił się już przekroczenia poboru energii, co wypełnia drugą przesłankę uzasadniającą odstąpienie od wymiaru kary, tj. w pełni wykonywał nałożony na odwołującego obowiązek ograniczeń w poborze energii elektrycznej i tym samym zaniechał naruszeń. Ponadto plan ograniczeń przewidziany na rok 2015, o którym zresztą odwołujący nie został odpowiednio poinformowany, nie odpowiadał usprawiedliwionym potrzebom odwołującego, a mimo tego odwołujący w przeważającym zakresie sprostał wymagającym ograniczeniom. Powód podkreślił, że zajmuje się przetwórstwem warzyw. Z uwagi na specyfikę prowadzonej przez niego działalności wprowadzenie ograniczeń poboru energii było dla niego trudne do zrealizowania. Zebrane w sierpniu warzywa wymagają podjęcia szybkich działań przetwórczych, ponieważ już po kilku dniach przechowywania w stanie nieprzetworzonym, nie nadają się do konserwacji. Zaniechanie odbioru i przetwórstwa warzyw spowodowałoby bardzo dotkliwe straty finansowe dla odwołującego, ale przede wszystkim spowodowałoby niepowetowane straty dla rolników. W tych okolicznościach, w ocenie powoda, uzasadnione było odstąpienie od wymierzenia kary.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Zauważył, że Odbiorca zawarł w dniu 3 listopada 2009 r. z operatorem system dystrybucyjnego (OSD) umowę świadczenia usług dystrybucji. W aneksie nr (...) do tej umowy moc umowna została określona na poziomie 2700 kW. Pozwany wskazał, że obowiązek ograniczenia poboru mocy wynika z aktów powszechnie obowiązującego prawa i z umowy podpisanej przez powoda. Podkreślił, że OSD nie ma informacji o charakterze działalności i procesu technologicznego stosowanego przez Odbiorcę. Wskazał, że na etapie ustalania planu ograniczeń OSD opiera się na informacjach otrzymywanych do Odbiorcy. Z tego względu to na Odbiorcy ciąży obowiązek dopilnowania, żeby w umowie znalazły się wszystkie informacje, które są niezbędne do przygotowania planu ograniczeń. Pozwany zauważył, że powód nie podlega ochronie przed wprowadzonymi ograniczeniami na podstawie § 6 ust. 1 rozporządzenia z 2007 r. w sprawie ograniczeń. Moc bezpieczna dla 20 stopnia zasilania ustalona została na 400 kW. Prezes URE podkreślił, że na osiągnięcie zamierzonego efektu redukcji zapotrzebowania na energię elektryczną w skali całego kraju składają się jednostkowe zachowania poszczególnych odbiorców. Stwierdził, że z uwagi na brak znikomej szkodliwości czynu, oraz fakt, iż Odbiorca przekroczył w dniach 10 i 12 sierpnia łącznie dopuszczalny poziom poboru mocy na poziomie 1,74 MW w godzinie, czego nie uznał za niewielkie przekroczenie, w sprawie nie występują przesłanki do odstąpienia od wymierzenia kary na podstawie art. 56 ust. 6a Pe. Twierdzenia powoda o braku wiedzy o obowiązującym go planie ograniczeń Prezes URE uznał za próbę uniknięcia odpowiedzialności karnej z art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe. Zauważył, że powód jako przedsiębiorca jest profesjonalnym uczestnikiem obrotu gospodarczego i zdawał sobie sprawę, iż zgodnie z postanowieniem zawartej przez siebie umowy (§ 3 ust. 2 lit h w zw. z § 5 ust. 3 i 4) jest zobowiązany dostosować się do wprowadzanych ograniczeń. Powód przez poprzednie lata otrzymywał kolejne Plany ograniczeń przesyłane przez OSD. W sytuacji, gdy nie otrzymał Planu na kolejny okres (1 września 2014 r. - 31 sierpnia 2015 r.) powód powinien co najmniej podjąć kroki w celu wyjaśnienia takiego stanu rzeczy, tym bardziej, iż w 2015 roku podpisał aneks do umowy. Podniósł, że powód nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów (np. korespondencja pisemna z OSD czy mailowa w celu wyjaśnienia sytuacji) z okresu 1 września 2014 - 10 sierpnia 2015 r. które uprawdopodobniałyby, iż podejmował jakiegokolwiek kroki w celu wyjaśnienia nieposiadania planu na kolejny okres. Zdaniem Prezesa URE powód, jako przedsiębiorca prowadzący duży zakład przetwórstwa, mający świadomość niemożności natychmiastowego ograniczenia poboru energii elektrycznej, w aspekcie doniesień medialnych informujących w sierpniu 2015 r. o długotrwałej suszy, upałach i niskim stanie wód, co mogło doprowadzić do konieczności wprowadzenia ograniczeń w poborze energii elektrycznej, powinien zainteresować się obowiązującym go planem ograniczeń. Informacja o wprowadzeniu ograniczeń była podana do powszechnej wiadomości zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zaś powód w okresie objętym ograniczeniami pobierał energię elektryczną w sposób świadomy (na podstawie zawartej umowy) i celowy (na potrzeby prowadzonej działalności), poza planem ograniczeń pomimo tego, że również był objęty planem ograniczeń. W ocenie Prezesa URE powód nie dochował należytej staranności, której należałoby oczekiwać od profesjonalisty działającego w obrocie gospodarczym. Pozwany wskazał, że komunikat o obowiązujących stopniach zasilania został ogłoszony 10 sierpnia 2015 r. w programie (...) oraz na stronie internetowej (...) S.A. zgodnie z § 12 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ograniczeń. Informacja została podana w sposób zgodny z przepisami prawa. Zarzucił, iż w okresie wprowadzenia ograniczeń powód świadomie i celowo pobierał energię elektryczną na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej mimo, iż na podstawie zawartej umowy był świadomy, że jest objęty planem ograniczeń.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w Z. (dawniej: Zakłady (...) sp. z o.o.) jest producentem mrożonek warzywnych, wytwarzanych w obiekcie zlokalizowanym w Z. przy ul. (...).

W dniu 3 listopada 2009 r. powód zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. (obecnie: (...) S.A.; dalej: OSD) umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej nr (...). (k. 32 akt adm.) Zgodnie § 3 ust. 2 lit h w zw. z § 5 ust. 3 i 4 tej umowy Odbiorca zobowiązany jest do ograniczenia poboru mocy w przypadku wprowadzenia ograniczeń na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów. Umowa obowiązywała do 29 lutego 2016 r.

Od czasu zawarcia powyższej umowy określona w niej moc umowna była wielokrotnie modyfikowana w drodze zawieranych aneksów. Moc umowna zróżnicowana była w zależności od miesiąca kalendarzowego. Aneksem podpisanym w dniu 14 maja 2015 r. z (...) S.A ustalono wzrost mocy umownej 2200 kW do 2700 kW w okresie od czerwca do września (§ 1 aneksu). Aneks wszedł w życie w dniu 1 czerwca 2015 r.

W dniu 1 marca 2016 r. powód zawarł z (...) S.A. nową umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej nr (...).

Pismem z dnia 30 lipca 2014 r. o sygn. (...) (...) S.A. przesłał powodowi plan ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej obowiązujący powoda od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Zgodnie z planem moc bezpieczna przy 20 stopniu zasilania została ustalona w wysokości 0,4 MW. (k. 59 akt adm.)

(...) S.A. z siedzibą w K. jako Operator Systemu Przesyłowego (dalej: (...) lub OSP), w związku z obniżeniem dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości określonych w Instrukcji (...) i Eksploatacji Sieci Przesyłowych (...), spowodowanych m. in. sytuacją pogodową i hydrologiczną oraz wynikającego z niej ograniczenia w pracy części bloków energetycznych, stwierdził wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu art. 3 pkt 16d Pe i - na podstawie art. 11c ust. 2 pkt 2 Pe - wprowadził od godz. 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 r. ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które obowiązywały do godziny 24:00 dnia 11 sierpnia 2015 r.

Dnia 10 sierpnia 2015 r. OSP, działając w oparciu o art. 11c ust. 3 Pe zgłosił właściwemu ministrowi oraz Prezesowi URE konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 Pe, tj. w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, przewidującego na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej i ciepła.

Komunikaty o obowiązujących stopniach zasilania, wprowadzonych jako obowiązujące w najbliższych 12 godzinach i przewidywanych na następne 12 godzin, były ogłaszane w radiowych komunikatach energetycznych w programie(...) o godzinie 7:55 i 19:55 oraz na stronach internetowych operatorów. (fakty powszechnie znane, również Sądowi z urzędu.)

Na podstawie uzyskanych od OSP informacji Rada Ministrów, zgodnie z art. 11 ust. 7 Pe, w dniu 11 sierpnia 2015 r. wydała rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które wprowadzało na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00 dla odbiorców energii elektrycznej o mocy umownej powyżej 300 kW. (fakt znany Sądowi z urzędu.) .

Na podstawie informacji przedstawionych przez (...) S.A. w K. Prezes URE ustalił, że powód nie dostosował się do wprowadzonych ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej w obiekcie przy ul. (...) w Z.. (k. 3 akt adm.)

Pismem z dnia 22 maja 2017 r. (...) Prezes URE zawiadomił powoda o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej i wezwał do złożenia wyjaśnień dotyczących przyczyn niedostosowania się przez Spółkę do wprowadzonych ograniczeń oraz nadesłania kopii wszelkich dokumentów mogących stanowić dowód w sprawie. (k. 1 akt adm.)

W piśmie z dnia 14 czerwca 2017 r. powód wyjaśnił, że spółka zawarła w dniu 10 czerwca 2015 r. z (...) S.A. z siedzibą w K. umowę na dostawę energii elektrycznej. Strony umówiły się, że Spółka zostanie przyłączona do sieci dystrybucyjnej z mocą przyłączeniową 2200 kW, przy czym tymczasowo w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 30 listopada 2015 r. nastąpi wzrost mocy do wartości 2700 kW. Ograniczenia w poborze energii wprowadzone w sierpniu 2015 r. znacząco odbiegały od zapotrzebowania spółki na energię w tym okresie. Spółka powołała się na specyfikę swojej działalności, z którą wiąże się duże zapotrzebowanie na energię w okresie letnim. W związku z przedstawionymi okolicznościami Spółka wniosła o odstąpienie od wymierzenia kary. (k. 8 akt adm.)

Pismem z 3 października 2017 r. znak (...) Prezes URE zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego, możliwości zapoznania się zebrany materiał dowodowy i wypowiedzenia się w sprawie zebranych dowodów. Powód nie skorzystał z możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym.

Wartość przekroczenia przez powoda dopuszczalnego poboru mocy (MW w godzinie) dla obiektu zlokalizowanego w Z. przy ul. (...). wyniosła w dniu 10 sierpnia 2015 r. łącznie 1,240 (MW w godzinie) oraz w dniu 12 sierpnia 2015 r. łącznie 0,500 (MW w godzinie). Całkowite przekroczenie przez powoda dopuszczalnego poboru mocy w tym obiekcie wskazanych dniach wyniosło 1,740 MW w godzinie.

Wobec faktu, iż zgodnie z zapisem aneksu nr (...) zawartego dnia 14 maja 2015 r. (który wszedł w życie dnia 1 czerwca 2015 r.), do Umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej nr (...), obowiązującego w dniach 10 – 31 sierpnia 2015 r., moc umowna odbiorcy określona została na poziomie 2,700 MW, Prezes URE miarkując wysokość kary wziął pod uwagę fakt, iż powód subiektywnie mógł być przekonany, że w 11 stopniu zasilania obowiązywała moc umowna, a także, iż 11 stopień zasilania wprowadzony był na okresy mniejszego ryzyka dla wystąpienia niedoboru w krajowym systemie energetycznym. Z tego względu dla ustalenia ewentualnego przekroczenia w 11 stopniu zasilania (i wartości ewentualnej kary) Prezes URE przyjął wartość mocy umownej z aneksu do umowy (obowiązującego w okresie 10-31 sierpnia 2015 r.) zawierającego wyższą wartość niż w planie ograniczeń.

W roku 2016 powód osiągnął łączny przychód w wysokości (...) zł (przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe).

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów zgromadzonych w toku postępowania administracyjnego, jak i w oparciu o twierdzenia stron, oraz fakty powszechnie znane. Sąd przyznał moc dowodową wszystkim zebrany w sprawie dokumentom, które nie były kwestionowane przez strony.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej (art. 11 ust. 1 pkt 4 Pe), które polegają na ograniczeniu maksymalnego poboru mocy elektrycznej oraz dobowego poboru energii elektrycznej (art. 11 ust. 3 pkt 1 Pe). Organem uprawnionym do kontroli przestrzegania stosowania ograniczeń w odniesieniu do dostarczanej sieciami energii elektrycznej jest Prezes URE (art. 11 ust. 5 pkt 1 Pe).

W myśl art. 11c ust. 2 pkt 2 Pe w przypadku powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego może wprowadzić ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7, lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin. Powiadamia również ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa URE o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 (art. 11c ust. 3 Pe).

Zgodnie z art. 11d ust. 1 Pe, w sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w następstwie zdarzeń, o których mowa w art. 11c ust. 1, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego podejmuje wymienione w tym przepisie działania. Stosownie do treści art. 11d ust. 2 Pe w okresie wykonywania tych działań użytkownicy systemu, w tym odbiorcy energii elektrycznej, są obowiązani stosować się do poleceń operatora systemu elektroenergetycznego, o ile wykonanie tych poleceń nie stwarza bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia osób.

W okresie występowania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operatorzy systemu elektroenergetycznego mogą wprowadzać ograniczenia w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, w zakresie niezbędnym do usunięcia tego zagrożenia (art. 11d ust. 3 Pe).

Na podstawie delegacji ustawowej, zawartej w art. 11 ust. 6 Pe Rada Ministrów wydała w dniu 23 lipca 2007 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła. Określono w nim sposoby wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, rodzaje odbiorców objętych ograniczeniami, zakresy planów wprowadzania ograniczeń oraz sposoby określania w nich wielkości tych ograniczeń a także sposoby podawania do publicznej wiadomości informacji o ograniczeniach.

Zgodnie z art. 56 ust.1 pkt 3a Pe karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3.

Niedostosowanie się odbiorcy do wprowadzonych ograniczeń stanowi realne zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, gdyż tylko w takich sytuacjach ograniczenia mogą być wprowadzane. Dla zagwarantowania tego bezpieczeństwa, istotne jest aby istniały realne instrumenty prawne pozwalające na sankcjonowanie zachowania, które temu bezpieczeństwu zagraża. Jeśli więc ustawodawca wprowadził możliwość, aby w sytuacji nagłego zagrożenia o bezpieczeństwo systemu energetycznego mógł zadbać operator systemu przesyłowego poprzez ograniczenie poboru energii, to właśnie z punktu widzenia tego bezpieczeństwa konieczne jest, aby istniała także możliwość sankcjonowania wprowadzonych ograniczeń. Szczególnie istotne jest, aby w takich nagłych stanach, w których organy państwa nie są jeszcze w stanie podjąć decyzji, istniała możliwość natychmiastowego podjęcia kroków, które uchronią system energetyczny przed katastrofalną i rozległą awarią - tzw. blackoutem.

Z tego względu tak ważne są regulacje ograniczające odbiorców, w szczególności uzasadnionych okolicznościach, w poborze energii elektrycznej ze względu na zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Jednak dla swej skuteczności i dla zapewnienia bezpieczeństwa, muszą istnieć gwarancje przestrzegania tych ograniczeń. Tymi gwarantami są m.in. kary pieniężne, które są nakładane na podmioty nieprzestrzegające tych ograniczeń. Administracyjne kary pieniężne nie mają bowiem wyłącznie charakteru sankcji karnych, gdyż ich funkcja nie ogranicza się do represji za naruszenie nakazów bądź zakazów ustawowych, ale równie istotna jest ich funkcja prewencyjna i dyscyplinująca, motywująca adresatów norm sankcjonowanych do ich respektowania.

Należy zaznaczyć, że nakładana przez Prezesa URE kara pieniężna ma charakter obligatoryjny, gdyż powołany przepis nie ma charakteru uznaniowego lub warunkowego (karze pieniężnej podlega ten, kto..).

Zdaniem Sądu analiza opisanego stanu faktycznego w świetle powołanych norm prawnych wskazuje, że nałożenie na powoda kary pieniężnej znajduje uzasadnienie w treści przepisu art. 56 ust 1 pkt 3a Pe.

W niniejszej sprawie bezsporne jest, że powód w dniach 10 i 12 sierpnia 2015 r. dopuścił się przekroczenia obowiązujących ograniczeń w poborze energii elektrycznej.

Zgodnie z art. 56 ust. 6 Pe ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Ponadto w art. 56 ust. 6a Pe ustawodawca dał Prezesowi URE możliwość odstąpienia od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek.

W przypadku przekroczenia możliwości poboru energii, o stopniu szkodliwości decyduje sam charakter czynu i jego znaczenie dla zagrożenia krajowego bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w konsekwencji dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. Należy mieć na uwadze, że energia elektryczna we współczesnym świecie jest niezbędna dla funkcjonowania wszystkich obszarów aktywności zarówno państwa jak i każdego z członków społeczeństwa i nietrudno sobie wyobrazić, jak katastrofalne mogą być skutki niekontrolowanych blackoutów, spowodowanych przekroczeniami krytycznych wartości podstawowych parametrów technicznych pracy systemu

elektroenergetycznego na znacznym obszarze kraju. Stąd tak konieczna jest eliminacja zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, do jakiego prowadzi skumulowanie przekroczeń mocy przez wielu odbiorców. Przekroczenie dopuszczalnego poziomu poboru energii przez jednego z odbiorców jest wprawdzie często jedynie niewielkim elementem całkowitego przekroczenia, które w ostateczności może doprowadzić do przeciążenia systemu elektroenergetycznego i jego niekontrolowanego wyłączenia, niemniej jednak w takich sytuacjach nie sposób określić, który z odbiorców dopełnił krytycznego przekroczenia. Z tego względu uznać należało, że stopień szkodliwości naruszenia, którego dopuścił się powód, nie był znikomy. Wobec braku łącznego spełnienia obu przewidzianych w art. 56 ust. 6a Pe przesłanek Prezes URE nie był uprawniony do zastosowania w sprawie instytucji odstąpienia od wymierzenia kary. Ponadto wskazać należy, iż powoływany przepis został ukształtowany w sposób ewentualny, dający organowi możliwość wyboru w zakresie jego zastosowania. Nie można więc stawiać Prezesowi URE zarzutu, że mimo występowania w sprawie przesłanek do zastosowania art. 56 ust. 6a Pe organ nie skorzystał z przewidzianej w nim możliwości. Takie stanowisko znalazło potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r. sygn. akt I NSK 95/18.

Głównym zadaniem (...) jest bilansowanie systemu elektroenergetycznego, w tym równoważenie bieżącego zapotrzebowania na energię elektryczną z dostawami tej energii w krajowym systemie elektroenergetycznym. Stąd w przypadku ograniczeń w dostawach energii (wynikających ze zmniejszonej produkcji energii) konieczne jest także wprowadzenie przez (...) ograniczeń w jej poborze (ograniczenie zużycia). W oparciu o indywidualne plany ograniczeń, (...) otrzymuje od każdego z operatorów tworzone przez nich zbiorcze plany ograniczeń. Na ich podstawie (...) decyduje, jaki poziom ograniczenia mocy może zostać osiągnięty przy każdym z wprowadzanych stopni zasilania. Może więc w oparciu o te dane, w sposób adekwatny dostosować wprowadzane ograniczenia w poborze mocy (ustalić właściwy stopień zasilania adekwatny do stwierdzonych ograniczeń w produkcji energii) do poziomu produkcji energii (ograniczonego w przypadku wprowadzanych ograniczeń). To ograniczenie poboru powinno być każdorazowo dostosowane do poziomu faktycznych mocy wytwórczych i aby dokonać zbilansowania systemu w takich sytuacjach konieczne jest precyzyjne określenie do jakiego poziomu ograniczenia poboru mocy może doprowadzić każdy z wprowadzonych stopni zasilania. Jeśli wystarczające jest ograniczenie poboru mocy, jakie jest przewidywane na poziomie 15 stopnia zasilania, to nie ma potrzeby wprowadzać skrajnego ograniczenia na poziomie 20 stopnia zasilania.

W odwołaniu podniesiono, że powód nie otrzymał planu ograniczeń nadanego do niego przez OSD pismem z dnia 30 lipca 2014 r. w formie listu zwykłego, obowiązującego w okresie od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Odnosząc się w świetle powyższego do podnoszonego w odwołaniu argumentu, wskazać należało, że Spółka prowadzi profesjonalną działalność gospodarczą i w latach poprzednich otrzymywała już plany ograniczeń w poborze energii elektrycznej. Ponadto w § 5 ust. 4 umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej zawarte jest oświadczenie Odbiorcy, że wprowadzone ograniczenia w poborze energii elektrycznej do mocy bezpiecznej nie spowodują zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i uszkodzenia lub zniszczenia mienia. Powód nie przedstawił dowodów, że na etapie ustalania kolejnego planu ograniczeń podejmował działania w celu ustalenia planu ograniczeń na okres od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. Również po podpisaniu aneksu do umowy Odbiorca nie wystąpił do OSD o aktualizację w stosunku do niego poziomu ograniczeń ustalonych w obowiązującym w danym okresie planie ograniczeń. Jak trafnie wskazał pozwany, ustalenie odpowiedniego poziomu mocy bezpiecznej leży w interesie samego Odbiorcy, który ma wiedzę na temat prowadzonej działalności gospodarczej i poziomu niezbędnej mocy bezpiecznej, który umożliwi prawidłowe prowadzenie produkcji w okresie wprowadzenia ograniczeń. Podkreślenia wymaga, że w toku postępowania prowadzonego przez Prezesa URE powód nie podnosił, że w 2014 r. nie został mu doręczony plan ograniczeń. Z uwagi na profesjonalny charakter wykonywania przez powoda działalności gospodarczej uznać należało, że brak podjęcia przez Spółkę działań w celu uzyskania planu ograniczeń, oraz dopuszczenie do przekroczenia wprowadzonych ograniczeń w dniach 10 i 12 sierpnia 2015 r. świadczy o niedołożeniu przez Odbiorcę należytej staranności w prowadzeniu działalności gospodarczej mimo posiadania na podstawie ogłoszeń radiowych wiedzy o wprowadzonych ograniczeniach. W tym stanie powoływanie się na tę okoliczność dopiero na etapie odwołania uznać należało za stanowi próbę uniknięcia odpowiedzialności przewidzianej w art. 56 ust.1 pkt 3a Pe. Nawet jeśli przyjąć,

że powód rzeczywiście nie otrzymał w 2014 r. planu ograniczeń, to brak starań w celu wyjaśnienia tej sytuacji należy uznać za okoliczność obciążającą powoda.

Odnosząc się do argumentów powoda, iż plan ograniczeń ustalony w 2014 r. na kolejny rok, od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r., nie uwzględniał podniesionego aneksem z 14 maja 2015 r. do poziomu 2700 kW mocy umownej wskazać należało, iż plany ograniczeń sporządzane są corocznie na kolejny rok. Tak więc w sierpniu 2015 r. powoda obowiązywał plan ograniczeń ustalony w roku poprzednim, który tracił ważność dopiero od dnia 1 września 2015 r. Zmiana mocy umownej w ciągu kolejnego roku od sporządzenia planów nie ma znaczenia, gdyż ewentualna modyfikacja planu ograniczeń w odniesieniu do mocy bezpiecznej mogła nastąpić dopiero przy sporządzaniu planu na kolejny rok tj. na okres od 1 września 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r.

Ponadto powód nie wskazał, aby w okresie od zawarcia umowy w dniu 3 listopada 2009 r. aż do zawarcia nowej umowy z OSD w 2016 r. podjął jakiegokolwiek kroki w celu zmodyfikowania przesyłanego powodowi corocznie planu ograniczeń. Tymczasem w okresie tym, moc umowna dla powoda była wielokrotnie zmieniana. Zawarto łącznie 3 aneksy zwiększające moc umowną. To w interesie powoda leżało współdziałanie z OSD w taki sposób, aby ustalony dla niego plan ograniczeń uwzględniał potrzeby wynikające ze stosowanego przez niego procesu technologicznego i związane z nim odpowiednie wartości poboru energii dla poszczególnych stopni zasilania. OSD nie posiada bowiem wiedzy o zapotrzebowaniu odbiorców w tym zakresie. Jeśli powód nie miał możliwości ograniczenia poboru energii do wartości wskazanych w planie, powinien był to zgłosić do OSD na etapie sporządzania planów ograniczeń. Zgodnie z przepisem art. 355 § 2 k.c. od powoda jako od podmiotu profesjonalnego można wymagać podwyższonego poziomu staranności w prowadzonej działalności gospodarczej. W tej sytuacji stwierdzić należało, że powód nie weryfikując przesłanych mu corocznie planów ograniczeń, nie dochował należytej staranności jakiej należy wymagać od podmiotu gospodarczego. Dodać należy, iż w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości w sprawie fakt, że ze względu na specyfikę procesu technologicznego natychmiastowe wprowadzenie przez powoda ograniczeń w poborze energii elektrycznej było znacznie utrudnione. Nie zmienia to jednak oceny, że powód mając świadomość wynikających ze stosowanej technologii uwarunkowań w poborze energii elektrycznej nie podjął na etapie ustalania planu ograniczeń odpowiednich działań w celu podniesienia poziomu ustalonej w nim mocy bezpiecznej.

Warto zaznaczyć, że przy ustalaniu wielkości przekroczenia przez powoda wprowadzonych ograniczeń w poborze energii Prezes URE wziął pod uwagę, że na podstawie aneksu podpisanego w dniu 14 maja 2015 r. poziom mocy umownej dla powoda został określony 2,7 MW w godzinie.

Ukształtowana na gruncie przepisów ustawy Prawo energetyczne odpowiedzialność ma charakter obiektywny, niezależny od stopnia zawinienia powoda. Ponadto zgodnie z treścią art. 56 ust. 1 pkt 3a Pe nałożenie kary pieniężnej jest obligatoryjne a nie uznaniowe. Prezes URE nie może odstąpić od wymierzenia kary z tego tylko względu, iż przekroczenie dopuszczalnego poboru energii nastąpiło z racjonalnych powodów. Powód nie stosując się do wprowadzonych ograniczeń, oddziaływał negatywnie na bezpieczeństwo energetyczne kraju. Nawet niewysoka wartość przekroczenia jednostkowego po stronie konkretnych odbiorców miała istotny wpływ na bezpieczeństwo krajowego systemu elektroenergetycznego i krajowe bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej. Uwzględnienie tej okoliczności przez Prezesa URE mylnie zatem ocenione zostało przez powoda, jako przyjęcie zbiorowej odpowiedzialności, zwłaszcza, że nałożona na powoda kara została ustalona w sposób adekwatny do przekroczeń jakich konkretnie powód się dopuścił.

Jak wskazano w decyzji, wysokość wymierzonej w decyzji kary została ustalona proporcjonalnie do wielkości przekroczenia, jako iloczyn 3 000 zł oraz łącznego przekroczenia mocy odpowiadającego ilości MW w poszczególnych godzinach doby w dniach 10 i 11 sierpnia 2015 r. Przy ustalaniu mnożnika 3 000 zł Prezes URE wziął pod uwagę poziom najwyższej możliwej ceny rozliczeniowej za 1 MW energii elektrycznej na rynku bilansującym tj. 1 500 zł (w dniu 7 stycznia 2016 r.) oraz dodatkowo podwoił ją z tytułu sankcji. W ocenie Sądu, ustalona w decyzji kara pieniężna w wysokości 5 220 zł nie przekracza możliwości płatniczych powoda, mieści się w granicach określonych w art. 56 ust. 3 Pe i będzie oddziaływać na powoda zapobiegając podobnemu zachowaniu w przyszłości. Kara w tej wysokości stanowi jedynie (...) przychodów powoda i nie wpłynie negatywnie na kondycję finansową spółki.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, wobec braku podstaw do uwzględnienia, oddalił odwołanie jako bezzasadne - art. 479⁵³ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c., stosownie do wyniku sporu, ustalając wysokość należnych pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 720 zł, na podstawie § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania.

Sędzia SO Witold Rękosiewicz.